hverandre, selv om begge ordene er korrekte på norsk i denne sammenhengen.

Per Bergsjø døde dessverre nylig, og boken er et flott minnesmerke over en av nestorene i faget i Norge. Jeg koste meg med denne letteste læreboken og anbefaler den gjerne til andre leger.

Annetine Staff

Kvinne- og barneklippen
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Musikk som verktøy

Even Ruud, red.

Musikk i psykisk helsearbeid med barn og unge

205 s, ill. Oslo: Norges Musikkhøgskole (NMH Skriftserie), 2010. Pris NOK 300
ISBN 978-82-7853-060-3

Denne antologien omhandler musikk i psykisk helsearbeid og er del av en skriftserie om musikk og helse. Even Ruud har satt sammen en variert artikkelsamling om bruken av musikk i psykisk helsearbeid med

barn og unge, med hovedvekt på bruk av musikkterapi. Målgruppen er ikke definert, men ut fra formen går jeg ut fra at verket primært er rettet mot aktuelle faggrupper.

Derfor må profileringen av musikk som terapeutisk virkemiddel til fagmiljøer som arbeider med barn og unge, vektlegges i vurderingen av antologien. I motsetning til en del tidligere musikkterapilitteratur, som ga liten innsikt i hva som faktisk skjer i en musikkterapitime, er det i de senere årene utviklet en sterk deskriptiv tradisjon som gjør det lettere for utenforstående å forstå hvordan terapeuten arbeider. De levende beskrivelsene av musikalske samhandlinger er denne artikkelsamlingens store styrke. Samtidig er det tydelig at musikkterapiens tradisjonelle tilknytning til spesialpedagogikk og psykologi er vektlagt, selv om flere av forfatterne arbeider innen helsevesenets rammer. Blant hundretalls referanser fant jeg kun to som refererer til helsevesenets dokumentasjonskrav og vurdering av hva som virker. Integreringen av musikkterapi i et faglig team blir nokså kursorisk berørt, likeledes spørsmålet om hvordan de ulike terapeutiske metodene virker inn på hverandre og påvirker «sluttsammen av virkning» på en pasient. Den raskt voksende faglitteraturen fra medisinsk vinklet musikkterapeutisk psykisk helsearbeid med barn og unge glimrer med sitt fravær.

Forfatterne styrker forståelsen av hvor

viktig musikk er for mennesker i hverdagen for å regulere følelser, styrke kommunikasjon og bygge identitet hos utsatte grupper, og de gir en ny forståelse av hvordan praksis bygges opp. Samtidig gir de få føringer for faglig integrering av musikkterapi i psykisk helsevern. Jeg håper derfor at et senere skrift fra samme senter kan inkludere medisinske perspektiver og faglitteraturen som presenterer musikk også i helsevesenets rammer. Jeg håper også at musikkterapeutiske verker som beveger seg innen helsevesenets rammer, i fremtiden viser større interesse for helsevesenets vektlegging av evaluering av effekt, slik at faglig dialog rundt terapeutisk bruk av musikk for utsatte grupper kan utvikle musikk til et stadig mer presist terapeutisk verktøy innen psykiatri og psykisk helsevern. Tross de manglene jeg har påpekt, gir denne artikkelsamlingen et viktig bidrag til den voksende faglitteraturen om musikkterapiens muligheter som supplerende behandlingstiltak.

Audun Myskjå

Senter for livshjelp
Ski

Solid om deltakende observasjon

Katrine Fangen

Deltakende observasjon

2. utg. 300 s. Bergen: Fagbokforlaget, 2010.
Pris NOK 399
ISBN-978-82-450-1001-5

Læreboken *Deltakende observasjon* foreligger i ny og utvidet utgave. Forfatteren, Katrine Fangen, er sosiolog med bred forskningsbakgrunn. Hun er tilknyttet Universitetet i Oslo og leder et større EU-prosjekt om inkludering og ekskludering av innvandrere i Europa. Målgruppen er studenter, stipendiater og forskere som benytter deltakende observasjon som forskningsmetode. Deltakende observasjon, også kalt etnografi, assosieres gjerne med fag som antropologi og sosiologi, men innen medisin er det en økende interesse for metoden (1). Et overordnet formål med deltakende observasjon er å studere og beskrive hva individer sier og gjør i sammenhenger som ikke er strukturert og styrt av forskeren.

Gjennom de 14 kapitlene introduserer forfatteren metoden og dens historiske utvikling og går gjennom praktiske tips, etiske problemstillinger og spørsmål knyttet til analyse av observasjonsdata og publisering. Teksten er godt forankret i kilder, noe som gjør at den ikke blir en oppskriftsbok, men en tekst som innbyr til refleksjon. Fangen er teoretisk bredt orientert og gjør det tydelig for leseren at deltakende obser-

vasjon er i utvikling og rommer ulike retninger. I tråd med dette er det lagt til omtaler, bl.a. av webetnografi og forskning med basis i ulike lokaliteter. Teksten byr på en rekke illustrerende eksempler fra Fangens egne og andre forskeres studier. Hvis man leser fra perm til perm, blir det en del repetisjon av hva disse eksemplene dreier seg om. Kanskje det hadde vært en idé å presentere kjerneeksemplene i noe mer fylde i innledningen? En ting må rettes opp i senere utgaver: REK betyr ikke «Rådet for medisinsk etikk» (s. 192), men står for «Regionale komiteer for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk».

Deltakende observasjon er velskrevet og oppdatert. Leseren får en solid innføring i deltakende observasjon som forskningsmetode. Deltakende observasjon er krevende og stiller store krav til forskeren, og Katrine Fangen evner å fremstille metodens muligheter og utfordringer på en god og instruktiv måte. Det er mye å lære om kvalitativ forskning generelt, og jeg anbefaler derfor boken til alle som planlegger eller som gjennomfører kvalitative forskningsprosjekter innen medisin og helsefag.

Jan C. Frich

Avdeling for helseledelse og helseøkonomi
Institutt for helse og samfunn
Universitetet i Oslo

Litteratur

1. Reeves S, Kuper A, Hodges BD. Qualitative research methodologies: ethnography. *BMJ* 2008; 337: a1020.

Funksjonshemning, sårbarhet og den psykoanalytiske annerledesheten

Julia Kristeva, Eivind Engebretsen, red.

Annerledeshet

Sårbarhetens språk og politikk. 293 s, tab, ill.
Oslo: Gyldendal Akademisk, 2010. Pris NOK 389
ISBN 978-82-05-40078-8

Den bulgarsk-franske intellektuelle Julia Kristeva har ledet Det nasjonale råd for funksjonshemning i Frankrike og ble tildelt Holbergprisen i 2004. Det danner bakgrunnen for at to av hennes tekster

innleder en bok om funksjonshemning og annerledeshet på norsk.

Forfatterne av de 11 norske bidragene anvender og reflekterer over Kristevas perspektiver på en rekke konkrete områder, som